

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2010 m. birželio 3 d.*

Byloje C-484/08

dėl *Tribunal Supremo* (Ispanija) 2008 m. spalio 20 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2008 m. lapkričio 10 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid

prieš

Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios (Ausbanc),

* Proceso kalba: ispanų.

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. A. Tizzano (pranešėjas), einantis pirmosios kolegijos pirmininko pareigas, teisėjai E. Levits, C. Toader, M. Ilešič ir J.-J. Kasel,

generalinė advokatė V. Trstenjak,
kancleris R. Grass,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2009 m. rugsėjo 10 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid*, atstovaujamos *avvocato* M. Merola ir *abogado* J. Cadarso Palau,
- *Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios (Ausbanc)*, atstovaujamos *procuradora* J. Rodríguez Teijeiro bei *abogados* L. Pineda Salido ir M. Mateos Ferres,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos J. López-Medel Bascones ir M. Muñoz Pérez,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos M. Lumma ir J. Kemper,

- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos E. Riedl,

- Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes, H. Almeida ir P. Contreiras,

- Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos E. Gippini Fournier ir W. Wils,

susipažinęs su 2009 m. spalio 29 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

- ¹ Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288, toliau – direktyva) 4 straipsnio 2 dalies ir 8 straipsnio išaiškinimu.

- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant ginčą tarp *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid* (toliau – *Caja de Madrid*) ir *Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios* (Ispanijos banko paslaugų naudotojų asociacija, toliau – *Ausbanc*) dėl *Caja de Madrid* su klientais sudaromų paskolų su kintama palūkanų norma sutartyse būstui įsigyti įtrauktos sąlygos teisėtumo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aktai

- 3 Direktyvos dvyliktoje ir devynioliktoje konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„tačiau kadangi nacionaliniai įstatymai, kokie jie yra dabar, leidžia numatyti tik dalinių jų suderinimą; kadangi, visų pirma, <...> direktyva apima tik tas sutarčių sąlygas, dėl kurių nebuvo atskirai derėtasi; kadangi valstybės narės turi turėti galimybę, deramai atsižvelgiant į [EEB] sutartį, vartotojams suteikti didesnę apsaugą nacionalinėmis nuostatomis, kurios yra griežtesnės už <...> direktyvos nuostatas;

<...>

kadangi <...> direktyvoje nei tos sąlygos, kurios apibūdina pagrindinį sutarties dalyką, nei tos, kurios apibūdina prekių ar teikiamų paslaugų kokybės ir kainos santykį nėra vertinamos nesąžiningumo atžvilgiu; kadangi visgi į pagrindinį sutarties dalyką bei kainos ir kokybės santykį galima atsižvelgti vertinant kitų sąlygų sąžiningumą <...>“

4 Direktyvos 3 straipsnyje numatyta:

„1. Ta sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryškus neatitikimas tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai.

2. Visada yra laikoma, kad dėl sąlygos nebuvo atskirai derėtasi, jeigu ji buvo parengta iš anksto, ir vartotojas dėl to negalėjo padaryti įtakos sąlygos esmei, ypač iš anksto suformuluotos tipinės sutarties atveju.

Faktas, kad buvo atskirai derėtasi dėl tam tikrų sąlygos aspektų arba vienos konkrečios sąlygos, neužkerta kelio ši straipsnį taikyti likusiai sutarties daliai, jeigu bendrai įvertinus sutartį paaiškėja, jog tai vis dėlto yra iš anksto suformuluota tipinė sutartis.

Tuo atveju, kai bet kuris pardavėjas ar tiekėjas tvirtina, kad dėl tipinės sąlygos buvo atskirai derėtasi, jam tenka to įrodinėjimo pareiga.

3. Priede pateikiamas orientacinis ir neišsamus sąlygų, kurias galima laikyti nesąžiningomis, sąrašas.“

5 Direktyvos 4 straipsnis yra suformuluotas taip:

„1. Nepažeidžiant 7 straipsnio, sutarties sąlygos nesąžiningumas vertinamas atsižvelgiant į prekių ar paslaugų, dėl kurių buvo sudaryta sutartis, pobūdį, ir sutarties sudarymo metu nurodant visas sutarties sudarymo aplinkybes ir visas kitas tos sutarties arba kitos sutarties, nuo kurios ji priklauso, sąlygas.

2. Sąlygų nesąžiningumo vertinimas nėra susijęs nei su pagrindinio sutarties dalyko apibrėžimu, nei su kainos ir atlygio adekvatumu mainais suteiktoms paslaugoms ar prekėms, jei šios sąlygos pateikiamos aiškia, suprantama kalba.“

6 Direktyvos 8 straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės gali priimti arba išlaikyti pačias griežčiausias Sutartį atitinkančias nuostatas <...> direktyva reglamentuojamoje srityje, siekiant užtikrinti maksimalią vartotojo apsaugą.“

Nacionalinės teisės aktai

- 7 Ispanijos teisėje vartotojų apsauga nuo nesąžiningų sąlygų buvo užtikrinama 1984 m. liepos 19 d. Bendruoju įstatymu Nr. 26/1984 dėl vartotojų ir naudotojų apsaugos (*Ley General Nr. 26/1984 para la Defensa de los Consumidores y Usuarios*, BOE, Nr. 176, 1984 m. liepos 24 d.).
- 8 Įstatymas Nr. 26/1984 iš dalies buvo pakeistas 1998 m. balandžio 13 d. Įstatymu Nr. 7/1998 dėl sutarčių bendrųjų sąlygų (*Ley 7/1998 sobre Condiciones Generales de la Contratación*, BOE, Nr. 89, 1998 m. balandžio 14 d.), kuriuo į vidaus teisę buvo perkelta direktyva.
- 9 Vis dėlto Įstatymas Nr. 7/1998 į vidaus teisę neperkėlė direktyvos 4 straipsnio 2 dalies.

Faktinės bylos aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

- 10 Iš sprendimo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *Caja de Madrid* į su savo klientais sudaromų paskolų su kintama palūkanų norma sutartis būstui įsigyti įtraukia iš anksto į tipinę sutartį įrašytą sąlygą, pagal kurią sutartyje nustatyta nominali palūkanų norma, kuri periodiškai kinta atsižvelgiant į sutartą bazinę palūkanų normą, nuo pirmo peržiūrėjimo turi būti suapvalinta iki kito procentinio punkto ketvirčio (toliau – apvalinimo sąlyga).

- 11 2000 m. liepos 28 d. *Ausbanc* pareiškė ieškinį, kuriuo siekiama įpareigoti *Caja de Madrid* pašalinti apvalinimo sąlygą iš paskolų sutarčių ir jų nebenaudoti. 2001 m. rugsėjo 11 d. sprendimu *Juzgado de Primera Instancia de Madrid* patenkino ieškinį pripažinęs, kad vadovaujantis direktyvą į nacionalinę teisę perkėlusiais teisės aktais apvalinimo sąlyga buvo nesąžininga ir todėl niekinė.
- 12 *Caja de Madrid* dėl šio sprendimo pateikė apeliacinį skundą *Audiencia Provincial de Madrid*, kuris 2002 m. spalio 10 d. priėmė sprendimą, patvirtinantį pirmosios instancijos teismo sprendimą.
- 13 2002 m. lapkričio 27 d. *Caja de Madrid* dėl šio sprendimo pateikė kasacinį skundą *Tribunal Supremo*.
- 14 *Tribunal Supremo* nuomone, apvalinimo sąlyga gali būti pagrindinė tokios banko paskolos sutarties, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, sąlyga. Vadinas, turint omeny, kad pagal direktyvos 4 straipsnio 2 dalį nenumatyta galimybė vertinti sąlygos, visų pirma susijusios su sutarties dalyku, nesąžiningumo, tokios sąlygos, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, nesąžiningumas iš esmės negali būti vertinamas.
- 15 Vis dėlto *Tribunal Supremo* taip pat pažymi: kadangi Ispanijos Karalystė į savo teisės sistemą neperkėlė minėto 4 straipsnio 2 dalies, pagal Ispanijos teisės aktus gali būti vertinama visa sutartis.

- 16 Šiomis aplinkybėmis *Tribunal Supremo* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar [direktyvos] 8 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad valstybė narė gali savo teisės aktuose vartotojų naudai nustatyti tokių sąlygų nesąžiningumo vertinimą, kurios pagal šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalį į ją neįtraukiamos?

2. Ar dėl šios priežasties pagal [direktyvos] 4 straipsnio 2 dalį kartu su 8 straipsniu valstybei narei draudžiama savo teisės aktuose vartotojų naudai nustatyti sąlygų nesąžiningumo vertinimą, susijusį su „pagrindinio sutarties dalyko apibrėžimu“ ar su „kainos ir atlygio adekvatumu mainais suteiktoms paslaugoms ar prekėms“, net jei šios sąlygos pateikiamos aiškia, suprantama kalba?

3. Ar EB 2 straipsniui, 3 straipsnio 1 dalies g punktui ir 4 straipsnio 1 daliai neprieštarauja toks [direktyvos] 8 straipsnio ir 4 straipsnio 2 dalies aiškinimas, kuris valstybės narės teismui leidžia vertinti aiškia, suprantama kalba pateiktų sutarčių su vartotojais sąlygų, apibrėžiančių pagrindinį sutarties dalyką arba kainos ir atlygio adekvatumą mainais suteiktoms paslaugoms ar prekėms, nesąžiningumą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumų

- 17 *Ausbanc*, Ispanijos vyriausybė ir Europos Bendrijų Komisija ginčija prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą motyvuodamos tuo, kad jis nėra naudingas siekiant išspręsti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamą ginčą. Šiuo klausimu jos nurodo, jog pagrindinėje byloje nagrinėjama apvalinimo sąlyga yra ne pagrindinis aptariamų sutarties dalykas, o jo papildoma sąlyga, todėl direktyvos 4 straipsnio 2 dalis negali būti taikoma pagrindinėje byloje.

- 18 Šiuo atžvilgiu visų pirma reikia priminti, jog pagal nusistovėjusią teismo praktiką vykstant SESV 267 straipsnyje numatytam procesui, grindžiamam aiškiu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo kompetencijos atskyrimu, bet koks pagrindinėje byloje nagrinėjamų faktinių aplinkybių vertinimas bei nacionalinės teisės aiškinimas ir taikymas priklauso tik nacionalinio teismo kompetencijai. Be to, tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, kuris atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes, turi įvertinti Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų reikalingumą ir svarbą. Todėl iš principo Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, kai pateikiami klausimai susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu (žr. 2005 m. balandžio 12 d. Sprendimo *Keller*, C-145/03, Rink. p. I-2529, 33 punktą; 2007 m. liepos 18 d. Sprendimo *Lucchini*, C-119/05, Rink. p. I-6199, 43 punktą ir 2008 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Eckelkamp ir kt.*, C-11/07, Rink. p. I-6845, 27 ir 32 punktus).

- 19 Taigi, nors Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad išskirtinėmis aplinkybėmis, siekdamas patikrinti savo paties kompetenciją, jis turi įvertinti sąlygas, kuriomis į jį kreipėsi nacionalinis teismas (šiuo klausimu žr. 1981 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Foglia*, 244/80, Rink. p. 3045, 21 punktą ir 2009 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *Filipiak*, C-314/08, Rink. p. I-11049, 41 punktą), atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo galima, tik jeigu akivaizdu, kad Sąjungos teisės nuostata, kuri pateikta Teisingumo Teismui išaiškinti, negali būti taikoma (žr. 1996 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *Reisdorf*, C-85/95, Rink. p. I-6257, 16 punktą ir 2009 m. spalio 1 d. Sprendimo *Woningstichting Sint Servatius*, C-567/07, Rink. p. I-9021, 43 punktą).
- 20 Taip nėra nagrinėjamu atveju.
- 21 Iš tikrųjų sprendime pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą *Tribunal Supremo* kelia klausimą apie valstybėms narėms direktyva nustatytą su teismo atliekamu tam tikrų sutarties sąlygų nesąžiningumo vertinimo apimtimi susijusių išpareigojimų, kurie, *Tribunal Supremo* nuomone, kyla iš direktyvos 4 straipsnio 2 dalies, apimtį.
- 22 Nors ne visos šalys sutinka su tokiu *Tribunal Supremo* vertinimu, neatrodo, bent akivaizdžiai, kad ši direktyvos nuostata negali būti taikoma pagrindinėje byloje.
- 23 Šiomis aplinkybėmis konstatuotina, kad Teisingumo Teismas yra kompetentingas pareikšti nuomonę dėl prejudicinių klausimų, kuriuos jam pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, ir todėl prašymas priimti prejudicinį sprendimą turi būti pripažintas priimtiniu.

Dėl esmės

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

- ²⁴ Šiais dviem pirmaisiais klausimais, kurie nagrinėtini kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar pagal direktyvos 4 straipsnio 2 dalį ir 8 straipsnį draudžiama, kad valstybė narė savo teisės sistemoje vartotojų naudai numatytų sutarties sąlygų nesąžiningumo vertinimą, susijusį su pagrindinio sutarties dalyko apibrėžimu arba su kainos ir atlygio adekvatumu mainais suteiktoms paslaugoms ar prekėms, net jei šios sąlygos pateikiamos aiškia, suprantama kalba.
- ²⁵ *Caja de Madrid* tvirtina, kad direktyvos 8 straipsniu valstybėms narėms neleidžiama imantis perkėlimo priemonių nustatyti arba tokių priemonių nesiimant palikti galioti direktyvos 4 straipsnio 2 daliai prieštaraujančius nacionalinės teisės aktus. Iš tikrųjų šia nuostata įpareigojama apriboti direktyvoje numatytos apsaugos sistemos taikymo sritį, nenumatant valstybėms narėms galimybės nuo jos nukrypti net ir siekiant nustatyti vartotojams palankesnius nacionalinės teisės aktus.
- ²⁶ Kiti pastabas pateikę suinteresuotieji asmenys nurodo priešingai: pagal direktyvos 4 straipsnio 2 dalį ir 8 straipsnį ši galimybė nėra draudžiama. Iš tikrųjų jie mano, kad teisė priimti arba palikti galioti tokius nacionalinės teisės aktus patenka į valstybių narių kompetenciją direktyva reglamentuojamoje srityje nustatyti griežtesnius vartotojų apsaugos mechanizmus.

- 27 Siekiant atsakyti į pateiktus klausimus reikia priminti, jog pagal nusistovėjusią teis-
mo praktiką direktyva nustatyta apsaugos sistema pagrįsta mintimi, kad vartotojas
yra mažiau palankioje padėtyje nei pardavėjas ar tiekėjas tiek galimybių derėtis, tiek
informacijos lygio atžvilgiu, o tai reiškia, jog vartotojas turi sutikti su pardavėjo ar
tiekėjo iš anksto nustatytomis sąlygomis, neturėdamas galimybės daryti įtaką jų tu-
riniui (2000 m. birželio 27 d. Sprendimo *Océano Grupo Editorial ir Salvat Editores*,
C-240/98–C-244/98, Rink. p. I-4941, 25 punktas ir 2006 m. spalio 26 d. Sprendimo
Mostaza Claro, C-168/05, Rink. p. I-10421, 25 punktas).
- 28 Vis dėlto, kaip aiškiai nurodoma direktyvos dvyliktoje konstatuojamojoje dalyje, ne-
sąžiningas sąlygas reglamentuojantys nacionalinės teisės aktai ja buvo suderinti tik iš
dalies ir minimaliai, kartu pripažįstant valstybėms narėms galimybę suteikti vartoto-
jams didesnę apsaugą nei ta, kuri numatyta pagal ją.
- 29 Direktyvos 8 straipsnyje formaliai valstybėms narėms numatyta galimybė „priimti
arba išlaikyti pačias griežčiausias Sutartį atitinkančias nuostatas <...> direktyva regla-
mentuojamoje srityje, siekiant užtikrinti maksimalią vartotojo apsaugą“.
- 30 Todėl reikia patikrinti, ar direktyvos 8 straipsnio taikymo sritis apima visą ja reguliuo-
jamą sritį, įskaitant jos 4 straipsnio 2 dalį, ar, kaip teigia *Caja de Madrid*, ši nuostata
nepatenka į 8 straipsnio taikymo sritį.
- 31 Šiuo klausimu konstatuotina, jog direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje numatomas tik „ne-
sąžiningumo vertinimas“, nesusijęs su šioje nuostatoje aptariamomis sąlygomis, jei
šios sąlygos pateikiamos aiškia, suprantama kalba.

- 32 Todėl iš pačios direktyvos 4 straipsnio 2 dalies formuluotės matyti, kad ši nuostata, kaip pažymėjo ir generalinė advokatė savo išvados 74 punkte, negali būti laikoma nustatančia direktyvos materialią taikymo sritį. Atvirkščiai, direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje numatytų sąlygų, nors ir patenkančių į direktyvos reguliavimo sritį, sąžiningumas nėra vertinamas, tik jei kompetentingas nacionalinis teismas kiekvieną iš jų atskirai išnagrinėjęs nustato, kad pardavėjas ar tiekėjas jas suformulavo aiškia ir suprantama kalba.
- 33 Be to, iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje ir 4 straipsnio 1 dalyje apibrėžiami bendri kriterijai, leidžiantys įvertinti sutarčių sąlygų, kurioms taikomos direktyvos nuostatos, sąžiningumą (šiuo klausimu žr. 2002 m. gegužės 7 d. Sprendimo *Komisija prieš Švediją*, C-478/99, Rink. p. I-4147, 11 ir 17 punktus bei 2004 m. balandžio 1 d. Sprendimo *Freiburger Kommunalbauten*, C-237/02, Rink. p. I-3403, 18, 19 ir 21 punktus).
- 34 Šiuo atžvilgiu direktyvos 4 straipsnio 2 dalimi, kaip pažymėjo generalinė advokatė savo išvados 75 punkte, savo ruožtu vien siekiama nustatyti sutarties sąlygų, dėl kurių nebuvo atskirai derėtasi, apibūdinančių pagrindines tarp pardavėjo ar tiekėjo ir vartotojo sudarytos sutarties prievoles, pobūdžio vertinimo sąlygas ir apimtį.
- 35 Darytina išvada, kad šioje 4 straipsnio 2 dalyje numatytos sąlygos būtent patenka į direktyva reguliuojamą sritį, todėl jos 8 straipsnis taip pat taikomas ir minėtai 4 straipsnio 2 daliai.

- 36 Šios išvados negali paneigti *Caja de Madrid* argumentai, anot kurių, kaip matyti būtent iš 2001 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus* (C-144/99, Rink. p. I-3541), direktyvos 4 straipsnio 2 dalis yra valstybėms narėms privaloma ir įpareigojanti, todėl jos negali remtis direktyvos 8 straipsniu siekdamos savo vidaus teisės sistemose priimti ar palikti galioti nuostatas, galinčias pakeisti direktyvos 4 straipsnio 2 dalies apimtį.
- 37 Šiuo klausimu pakanka pažymėti, jog šie argumentai pateikti neteisingai supratus minėtą sprendimą. Šiame sprendime Teisingumo Teismas nusprendė, jog Nyderlandų Karalystė nesilaikė įsipareigojimų pagal šią direktyvą ne todėl, kad neperkėlė jos 4 straipsnio 2 dalies, o tik todėl, kad perkėlė ją nevisiškai, dėl ko nagrinėjamais nacionalinės teisės aktais nebuvo įmanoma pasiekti šia nuostata siekiamų tikslų.
- 38 Iš tikrųjų pagal minėtus teisės aktus teismas neturėjo galimybės įvertinti sąlygų, apibūdinančių pagrindines tarp pardavėjo ar tiekėjo ir vartotojo sudarytos sutarties priedavoles, net jei šios sąlygos suformuluotos neaiškiai ir nesuprantamai, todėl vartotojui buvo visiškai užkirstas kelias remtis sąlygos, susijusios su pagrindinio sutarties dalyko apibrėžimu ir su kainos bei atlygio adekvatumu mainais suteiktoms paslaugoms ar prekėms, nesąžiningumu.
- 39 Todėl iš minėto Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus* negali būti daroma išvada, jog Teisingumo Teismas pripažino, kad direktyvos 4 straipsnio 2 dalis yra privaloma ir įpareigojanti nuostata, kurią valstybės narės būtinai tokią turi perkelti. Atvirkščiai, Teisingumo Teismas tik nusprendė, kad siekiant konkrečiai užtikrinti direktyva siekiamus vartotojų apsaugos tikslus minėta 4 straipsnio 2 dalis turi būti perkeliama visiškai tam, kad draudimas vertinti sąlygų nesąžiningumą būtų taikomas tik aiškiai ir suprantama kalba pateiktoms sąlygoms.

- 40 Remiantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad valstybėms narėms negali būti trukdoma visoje direktyva, įskaitant ir jos 4 straipsnio 2 dalimi, reguliuojamoje srityje palikti galioti ar priimti griežtesnių nei pačioje direktyvoje numatytų taisyklių, su sąlyga, kad jomis siekiama užtikrinti didesnę vartotojų apsaugą.
- 41 Tačiau dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų Ispanijos teisės aktų reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš Teisingumo Teismui pateiktų bylos dokumentų, direktyvos 4 straipsnio 2 dalis nebuvo perkelta į vidaus teisę Įstatymu Nr. 7/1998.
- 42 Darytina išvada, kad, kaip tai pažymi ir *Tribunal Supremo*, Ispanijos teisės sistemoje nacionalinis teismas, sprendamas ginčą dėl sutarties tarp pardavėjo ar tiekėjo ir vartotojo, gali bet kokiomis aplinkybėmis vertinti sąlygos, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, susijusios, be kita ko, su šios sutarties pagrindiniu dalyku, nesąžiningumą, net ir tuo atveju, kai ši sąlyga iš pradžių buvo pardavėjo ar tiekėjo suformuluota aiškiai ir suprantamai.
- 43 Šiomis aplinkybėmis konstatuotina, jog, numatydami galimybę teismui visiškai vertinti sutarties tarp pardavėjo arba tiekėjo ir vartotojo sąlygų, numatytų direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje, nesąžiningumą, pagrindinėje byloje nagrinėjami Ispanijos teisės aktai leidžia, vadovaujantis direktyvos 8 straipsniu, užtikrinti didesnę nei numatytą direktyvoje vartotojų apsaugą.
- 44 Atsižvelgiant į šias išvadas, į pirmąjį ir antrąjį klausimus reikia atsakyti, jog direktyvos 4 straipsnio 2 dalis ir 8 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kokie nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos

teismui leidžiama atlikti sutarties sąlygų nesąžiningumo vertinimą, susijusį su pagrindinio sutarties dalyko apibrėžimu arba su kainos ir atlygio adekvatumu mainais suteiktoms paslaugoms ar prekėms, net jei šios sąlygos pateikiamos aiškia, suprantama kalba.

Dėl trečiojo klausimo

- ⁴⁵ Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar pagal EB 2 straipsnį, 3 straipsnio 1 dalies g punktą ir 4 straipsnio 1 dalį nedraudžiamas toks minėtos direktyvos 4 straipsnio 2 dalies ir 8 straipsnio aiškinimas, pagal kurį valstybės narės gali priimti nacionalinės teisės aktus, pagal kuriuos teismui leidžiama atlikti sutarties sąlygų nesąžiningumo vertinimą, susijusį su pagrindinio sutarties dalyko apibrėžimu arba su kainos ir atlygio adekvatumu mainais suteiktoms paslaugoms ar prekėms, net jei šios sąlygos pateikiamos aiškia, suprantama kalba.
- ⁴⁶ Dėl EB 2 straipsnio ir 4 straipsnio 1 dalies pakanka konstatuoti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką šiose nuostatose įtvirtinami tikslai ir pagrindiniai principai, kurie būtinai turi būti taikomi kartu su atitinkamais EB sutarties skyriais, kuriuose šiuos principus ir tikslus siekiama įgyvendinti. Taigi patys savaime jie negali valstybėms narėms sukurti aiškių ir besąlyginių teisinių pareigų (šiuo klausimu, kiek tai susiję su EB 2 straipsniu, žr. 1991 m. sausio 24 d. Sprendimo *Alsthom Atlantique*, C-339/89, Rink. p. I-107, 9 punktą, o kiek tai susiję su EB 4 straipsnio 1 dalimi – 2000 m. spalio 3 d. Sprendimo *Échirolles Distribution*, C-9/99, Rink. p. I-8207, 25 punktą).
- ⁴⁷ Taip pat EB 3 straipsnio 1 dalies g punktas negali pats savaime valstybėms narėms nustatyti teisinių pareigų. Iš tikrųjų šia nuostata, kaip Teisingumo Teismas jau turėjo galimybę išaiškinti, tik nurodomas tikslas, kuris vis dėlto turi būti sukonkretintas kitose,

būtent su konkurencijos taisyklėmis susijusiose, Sutarties nuostatose (šiuo klausimu žr. 1983 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Nederlandsche Baden-Industrie-Michelin prieš Komisiją*, 322/81, Rink. p. 3461, 29 punktą ir minėto Sprendimo *Alsthom Atlantique* 10 punktą).

48 Be to, konstatuotina, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodyta informacija neleidžia Teisingumo Teismui aiškiai išskirti su konkurencijos taisyklėmis susijusių Sutarties nuostatų, kurias būtų naudinga išaiškinti siekiant priimti sprendimą pagrindinėje byloje.

49 Atsižvelgiant į visus šiuos argumentus, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti, kad pagal EB 2 straipsnį, 3 straipsnio 1 dalies g punktą ir 4 straipsnio 1 dalį nedraudžiamas toks direktyvos 4 straipsnio 2 dalies ir 8 straipsnio aiškinimas, pagal kurį valstybės narės gali priimti nacionalinės teisės aktus, pagal kuriuos teismui leidžiama atlikti sutarties sąlygų nesąžiningumo vertinimą, susijusį su pagrindinio sutarties dalyko apibrėžimu arba su kainos ir atlygio adekvatumu mainais suteiktoms paslaugoms ar prekėms, net jei šios sąlygos pateikiamos aiškia, suprantama kalba.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

50 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 4 straipsnio 2 dalis ir 8 straipsnis turi būti aiškiami taip, kad pagal juos nedraudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kurie nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos teismui leidžiama atlikti sutarties sąlygų nesąžiningumo vertinimą, susijusį su pagrindinio sutarties dalyko apibrėžimu arba su kainos ir atlygio adekvatumu mainais suteiktoms paslaugoms ar prekėms, net jei šios sąlygos pateikiamos aiškia, suprantama kalba.
2. Pagal EB 2 straipsnį, 3 straipsnio 1 dalies g punktą ir 4 straipsnio 1 dalį nedraudžiamas toks minėtos Direktyvos 93/13 4 straipsnio 2 dalies ir 8 straipsnio aiškinimas, pagal kurį valstybės narės gali priimti nacionalinės teisės aktus, pagal kuriuos teismui leidžiama atlikti sutarties sąlygų nesąžiningumo vertinimą, susijusį su pagrindinio sutarties dalyko apibrėžimu arba su kainos ir atlygio adekvatumu mainais suteiktoms paslaugoms ar prekėms, net jei šios sąlygos pateikiamos aiškia, suprantama kalba.

Parašai.